

André Nuchelmans

Cultuur zet Dordrecht op de kaart

Interview met cultureel intendant Han Bakker

In 2006 werd Han Bakker gepolst of hij cultureel intendant van Dordrecht wilde worden. Er werd iemand gezocht met een visie en groot landelijk netwerk. Hij zou de gemeente moeten adviseren over de ontwikkeling van de stad vanuit een cultureel perspectief. Inmiddels is hij bezig aan zijn vierde, naar eigen zeggen waarschijnlijk laatste collegeperiode.

Verborgene kwaliteiten

Wat bij zijn beslissing om ja te zeggen indertijd meespeelde was dat Dordrecht aardige reserves op de begroting had opgebouwd als gevolg van de verkoop van de gemeentelijke energiemaatschappij en opbrengsten uit grondexploitatie. 'Er was ruim 100 miljoen euro beschikbaar', aldus Bakker. Uitgangspunt was de programmering te verbeteren en de culturele voorzieningen daarop op niveau te brengen en nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

'Met zijn *Atlas voor gemeenten* toonde Gerard Marlet aan dat cultuur een belangrijke rol speelt bij de aantrekkelijkheid van een stad voor bewoners en bedrijven.' Dordrecht stond in de *ranking* van aantrekkelijke steden in de uitgave van 2007 nogal laag, op plaats 28 (Marlet et al. 2007, 86). Het culturele aanbod was een van de hoofdcriteria die die rangorde bepaalden. Door de financiële reserves verkeerde de stad in de unieke situatie om ondanks de economische crisis fors te kunnen investeren.

'Schouwburg Kunstmin had bijvoorbeeld nog een aflopend podium, een beperking voor de programmering', licht Bakker toe. 'Niet alleen dat is aangepast, maar de gehele schouwburg onderging een grondige verbouwing.' Het Dordrecht Museum werd uitgebreid en is nu state of the art waardoor samenwerking met internationale top-

instellingen mogelijk werd. Zo werd in samenwerking met de Hermitage in Sint-Petersburg een tentoonstelling over de kunstcollectie van koning Willem II gemaakt. De bezoekersaantallen stegen spectaculair en de tentoonstellingen worden goed gevolgd door de nationale media.

Daarnaast werd de oude energiecentrale verbouwd tot het Energiehuis en bood ze onderdak aan nieuwe podia voor theater en klassieke muziek, poppodia, werkruimten voor amateurs en horeca. Tegelijkertijd ontstonden particuliere initiatieven. De eigenaren van Hotel New York in Rotterdam bouwden de oude Dordtse watertoren om tot Villa Augustus, een hotel/restaurant met daaromheen kassen en moestuinen. 'Met zijn internationale allure trok dat in het eerste jaar al meer dan 300.000 bezoekers', vertelt Bakker trots. Ook particuliere initiatieven zoals Dordt Yard, met *artist in residence*-plekken voor beeldend kunstenaars en groepspresentaties, werden ondersteund. 'In de perceptie van de gemiddelde Dordtenaar werden de investeringen in de periferie van de stad gedaan. Inmiddels hoort deze bij het centrum. Deze pioniers maakten verborgene kwaliteiten zichtbaar, waardoor de binnenstad is uitgebreid.'

'We wilden de binnenstad ontwikkelen tot een ontmoetingsplek voor bewoners en bezoekers. Naast cultuur kwamen er aanzienlijke investeringen in de verfraaiing van de publieke ruimte.' Deze aanpak sloot aan bij de grotere strategische agenda van de stad om de onevenwichtige bevolkingsopbouw en -samenstelling recht te trekken. Er was sprake van een lichte krimp en lager opgeleiden zijn oververtegenwoordigd ten opzichte van het landelijk gemiddelde. 'Naast cultuur moet je daarom ook in onderwijsaanbod

Han Bakker. Fotografie: Cees van der Wal

investeren, met name hoger beroepsonderwijs.' Ook dat zit er inmiddels aan te komen. 'We wilden het aangenaam en interessant maken voor de bewoners, om de jonge generatie vast te houden en nieuwe bewoners en bedrijven aan te trekken.'

Mijlpalenprogramma

De investeringen in de metamorfose van de stad worden politiek breed gedragen. Ze leiden al gauw tot hogere vastgoedwaarden, met consequenties voor de broedplaatsen in de gemeente. 'Een daarvan zat aanvankelijk in een 16de-eeuws pand in het centrum. Dat bleek een succes, een dood stuk straat leefde op. Er werden concerten georganiseerd, er kwamen kunstenaarsstudio's en een koffiehuis. Toen zich een koper voor het pand meldde, woog dat voor de gemeente zwaarder dan het belang van de broedplaats, maar ze was behulpzaam en vond een ander, groter pand. Het herbergt nu zestig kunstenaarsinitiatieven en zit vlak tegen de binnenstad aan. De gemeente ziet tegenwoordig het belang van dit soort initiatieven. Het trekt nieuwe kunstenaars naar de stad, onder andere vanuit Rotterdam. Broedplaatsen

hebben een grote meerwaarde voor de stad, maar blijken steeds weer tijdelijk. Daar lijkt nog geen goeie oplossing voor.'

Om de programmering een impuls te geven en de stad nationaal op de kaart te zetten bedacht Bakker een zogenaamd mijlpalenprogramma: een serie (inter)nationale evenementen in aanloop naar 2020, het jaar waarin de stad 800 jaar stadsrechten viert en dit investeringsprogramma afgerond moet zijn. 'De eerste mijlpaal was in 2009. Het was toen 500 jaar geleden dat Calvijn geboren werd. Vanuit de rol van Dordrecht in de geschiedenis van het protestantisme is een programma ontstaan in samenwerking met de Dordtse cultuurbedrijven en enkele universiteiten. De Calvijntentoonstelling in de Grote Kerk en een actueel programma op tal van historische locaties raakte landelijk een snaar. Het waren de jaren van de nationale identiteitsdiscussies en de media sprongen er bovenop. We haalden *De Wereld Draait Door* en de landelijke kranten, de Dichter des Vaderlands Ramsey Nasr opende het jaar in aanwezigheid van koningin Beatrix. Tal van prominenten inclusief het complete kabinet-Balkenende brachten een bezoek aan de stad.'

Elke twee jaar daarna kwam er een grote viering. In 2018 en 2019 wordt het 400-jarig bestaan van de Dordtse Synode met een groot internationaal programma herdacht. Een onderdeel daarvan was dit jaar *The Passion*.

'2020 was tien jaar lang onze stip aan de horizon en ondanks politieke veranderingen bleven opvolgende colleges consequent investeren. Volgend jaar kunnen we daarom de stad presenteren zoals we die graag zien. We hopen dan in de top 10 van meest aantrekkelijke steden in Nederland te staan.' ●

Literatuur

Marlet, G. en C. van Woerkens (2007) *Atlas voor gemeenten 2007*. Utrecht: Atlas voor Gemeenten.

André Nuchelmans
is hoofdredacteur
van *Boekman*